

شایستگی های رهبران آموزشی از دیدگاه مدیران مدارس

سید جمال بارخدا، سیروس مرادخواه*

barkhoda.jamal@yahoo.com

sirous.moradkhah@gmail.com

استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه کردستان

کارشناس ارشد مدیریت آموزشی دانشگاه تهران

چکیده

پژوهش حاضر به دنبال شناسایی شایستگی مدیران و رهبران مراکز آموزشی (مدارس ابتدایی) شهرستان سقز یا تاکید بر تئوری (Authentic leadership) بود. روش پژوهش کیفی و از حیث هدف، از نوع پژوهش های کاربردی است. داده های این پژوهش از طریق مصاحبه نیمه ساختاریافته جمع آوری شده و یافته های حاصل از مصاحبه در سه مرحله کدگذاری شدند. مشارکت کنندگان در این پژوهش صاحب نظران و مدیران باتجربه مدارس ابتدایی سقز بودند که در زمینه موضوع مورد پژوهش آگاهی و شناخت کافی داشتند. با توجه به روش پژوهش و نیز با توجه به این که جامعه مورد مطالعه را مدیران مدارس تشکیل دادند، روش نمونه گیری هدفمند و از نوع گلوله برفی، مورد استفاده قرار گرفت و حجم نمونه نیز تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. در نهایت سه مؤلفه شایستگی فردی، شایستگی رابطه و شایستگی سازمانی به عنوان شایستگی های مدیران و رهبران شناسایی شدند.

واژگان کلیدی: رهبری، شایستگی، مدیران، مدارس ابتدایی.

مقدمه

مختلف نشان می دهد که آموزش دوره ابتدایی در اغلب آن ها از اهمیت خاصی برخوردار است و مهم ترین مقطع تحصیلی به شمار می رود. امروزه ضرورت و نقش دوره آموزش و پرورش ابتدایی را فقط در توسعه مهارت ها، قابلیت های شناختی، آموزش و آماده کردن کودکان برای ورود به مدارج تحصیلی بالاتر خلاصه نمی کنند، بلکه آن را عامل و اساس هرگونه تحول آغازین در عرصه رشد و توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی می دانند (آقازاده، ۱۳۹۶)، اهمیت و حساسیت دوره ابتدایی ناشی از این است که دانش آموزان مهم ترین دوران رشد ذهنی و جسمی خود را در این دوران و در محیط مدرسه می گذرانند بنابراین تدارک محیط روانی و اخلاقی مثبت و مناسب در این زمینه به ویژه در دنیای پر چالش امروزی و تنوع نیازهای دانش آموزان جزء وظایف و تخصص مدیران و رهبران مدارس است. دگرگونی زندگی بشر در ابعاد مختلف و توسعه انسان ها در راستای هماهنگی و هم خوانی با این سیل تحولات وظیفه ای نظام آموزش و پرورش است، این امر لزوم برخورداری از مدیران و رهبران شایسته در رأس این سازمان را بیش از پیش کرده است، اهمیت نقش مدیران به گونه ای است که اگر قرار باشد در نظام آموزش و پرورش تحولی صورت بگیرد، این تحول باید از مدیریت نظام آموزش و پرورش آغاز شود (فرح بخش و همکاران، ۱۳۹۷). بدون شک رهبران و

امروزه یکی از عرصه هایی که دل مشغولی و دغدغه های زیادی را برای متولیان و صاحب نظران آموزش و پرورش ایجاد کرده است، مسئله مدیریت آموزش و پرورش به خصوص مدیریت مدارس و به شکل حساس تر مدیریت مدارس ابتدایی است؛ به گونه ای که مدیریت مدرسه به یکی از چالشی ترین و با اهمیت ترین مشاغل در جوامع امروزی تبدیل شده است (آلن، ۲۰۰۳؛ به نقل از محمدی و همکاران، ۱۳۹۷). در عصر حاضر شاهد تحولات گسترده و پی در پی هستیم که باعث می شود روز به روز، مسئولیت و وظایف نهادها و سازمان های اجتماعی سنگین تر شود. یکی از نهادهایی که ارتباط مستقیم با این تحولات دارد و لزوماً باید با این تحولات هماهنگ شود، آموزش و پرورش است. آموزش و پرورش مهم ترین نهاد برآمده از متن جامعه و در عین حال سازنده و تکامل دهنده آن است و تأثیر آن در پیشرفت جامعه، امری حیاتی و محسوس است (عارف نژاد، ۱۳۹۷)، در درون نظام آموزش و پرورش هر کشوری دوره ابتدایی از جایگاه، حساسیت و اهمیت بسیار زیادی برخوردار است و در واقع مهم ترین دوره تحصیلی به شمار می رود، چراکه شخصیت افراد در طی این دوره شکل می گیرد و بستر رشد همه جانبه دانش آموزان را فراهم می آورد. بررسی ویژگی های نظام آموزش و پرورش کشورهای